

Agweddau'r Cyhoedd tuag at Effeithlonrwydd Dŵr

Crynodeb

1. Nodau a methodoleg yr ymchwil

- 1.1 Nod y gwaith ymchwil hwn oedd casglu data'n ymwneud â sut caiff dŵr ei amgyffred gan y cyhoedd yng Nghymru. Canolbwyntiwyd yn arbennig ar agweddau tuag at ddefnyddio mesuryddion dŵr ac ailgylchu dŵr, ysgogiadau a rhwystrau ymddangosiadol o ran defnyddio llai o ddŵr, a dulliau presennol o ymddwyn mewn perthynas â lleihau'r defnydd o ddŵr.
- 1.2 Gellir defnyddio'r gwaith ymchwil i lywio ymchwil arall mwy manwl. Hefyd, gellir ei ddefnyddio i lywio'r gwaith o ddatblygu polisïau'n ymwneud ag effeithlonrwydd dŵr yn y dyfodol.
- 1.3 Cwblhawyd y gwaith o gasglu'r data gan dîm Arolwg Omnibws Beaufort. Bwriedir i'r sampl Omnibws gynrychioli'r boblogaeth o oedolion dros 16 oed sy'n byw yng Nghymru. Cynhelir y cyfweiliadau wyneb yn wyneb yng nghartrefi'r ymatebwyr gan ddefnyddio technoleg CAPI (Cyfweiliadau Personol â Chymorth Cyfrifiadur). Aethpwyd i'r afael â'r gwaith maes rhwng 16 Medi a 15 Hydref 2019. Cafodd cyfanswm o 1,000 o gyfweiliadau eu cynnal a'u dadansoddi. Yn bennaf, roedd yr arolwg yn cynnwys cwestiynau dewis lluosog ynghyd â nifer fechan o gwestiynau penagored.

2. Canfyddiadau allweddol

- 2.1 Dywedodd pedwar deg dau y cant o'r rhai a ymatebodd i'r arolwg eu bod yn cymryd camau o ryw fath i leihau eu defnydd o ddŵr. Dywedodd mwy na thri chwarter yr ymatebwyr eu bod yn cytuno â'r datganiad 'Rhaid i bawb wneud popeth o fewn eu gallu i wastraffu llai o ddŵr' (85%). Roedd mwy na hanner yr ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad 'Rwy'n arbed dŵr hyd yn oed os yw'n golygu ymdrech ychwanegol' (55%).
- 2.2 Dywedodd mwy na hanner yr ymatebwyr (56%) eu bod wedi gwneud penderfyniad ymwybodol i ddefnyddio llai o ddŵr. Pan ofynnwyd i'r ymatebwyr pam oeddynt wedi gwneud y penderfyniad hwn, yr ymateb mwyaf cyffredin oedd ei fod yn 'ymddangos fel y peth iawn i'w wneud', gyda 62% yn cytuno â'r datganiad hwn.
- 2.3 Gofynnwyd i'r ymatebwyr beth fyddai'n eu hannog i ddefnyddio llai o ddŵr. Yr ymateb mwyaf cyffredin oedd 'Dim', gyda 44% yn dewis yr ymateb hwn. Pan ofynnwyd i'r

ymatebwyr beth fyddai'n eu hatal rhag arbed mwy o ddŵr, yr ymateb mwyaf cyffredin oedd 'Rwy'n gwneud popeth a allaf yn barod i arbed dŵr' (43%). Ymatebion cyffredin eraill oedd 'Dydw i ddim yn gwybod beth arall y gallaf ei wneud i arbed dŵr' (21%), 'Does dim digon o wybodaeth am brinder dŵr' (20%), 'Does gen i ddim ddigon o wybodaeth am fy nefnydd personol o ddŵr' (19%) a 'Does dim digon o gymorth a chynghor ynglŷn â sut i gyflwyno newidiadau' (19%). Dywedodd un deg un y cant o'r ymatebwyr eu bod o'r farn nad yw'n flaenoriaeth – 'mae cymaint o ddŵr i'w gael yng Nghymru'. Roedd ymatebwyr a oedd yn byw yn y Cymoedd (21%) yn fwy tebygol na'r rhai a oedd yn byw yng Ngogledd Cymru (5%) neu Orllewin De Cymru (7%) o gytuno â'r datganiad hwn.

- 2.4 Gofynnwyd i'r ymatebwyr pa mor aml oeddynt yn ymddwyn mewn ffyrdd a oedd yn lleihau eu defnydd o ddŵr. Yr ymddygiad a arweiniodd at y nifer fwyaf o ymatebion 'bob amser' neu 'weithiau' oedd cau'r tap wrth olchi'r llestri (84%), ac yna cau'r tap wrth frwsio dannedd (82%).
- 2.5 Pe bai offer sy'n defnyddio dŵr, fel peiriannau golchi, peiriannau golchi llestri neu degelli, yn arddangos gwybodaeth am eu heffeithlonrwydd dŵr, dywedodd mwyafrif yr ymatebwyr y byddai hyn yn eu hannog i ddewis offer sy'n arbed mwy o ddŵr (73%). Fodd bynnag, dim ond 22% a ddywedodd y byddent yn talu mwy am offer a fyddai'n arbed mwy o ddŵr.
- 2.6 Dywedodd tri deg y cant o'r ymatebwyr fod ganddynt fesurydd dŵr. Yn achos yr ymatebwyr a ddywedodd fod ganddynt fesurydd dŵr yn eu cartref, gofynnwyd iddynt a oedd hyn yn eu hannog i ddefnyddio dŵr yn fwy gofalus. Roedd 82% yn cytuno â'r datganiad hwn. Yna, gofynnwyd i'r rhai a oedd â mesurydd dŵr a oeddynt o'r farn y dylai pob cartref gael un. Roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad hwn (79%).

3. Casgliadau

- 3.1 Ar y cyfan, roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn cytuno â datganiadau'n ymwneud â phwysigrwydd arbed dŵr. Roedd nifer o ymatebwyr wedi gwneud penderfyniad ymwybodol i ddefnyddio llai o ddŵr ac roedd y mwyafrif yn ymddwyn mewn ffyrdd a oedd yn anelu at leihau eu defnydd o ddŵr. Mae hyn yn awgrymu bod arbed dŵr yn cael ei ystyried fel rhywbeth gwerthfawr a gwerth chweil.
- 3.2 Yn achos nifer o'r cwestiynau a oedd yn ymwneud â pha un a yw mesuryddion dŵr yn arwain at leihad yn y defnydd o ddŵr, neu at well ymwybyddiaeth o faint o ddŵr a ddefnyddir, roedd mwyafrif yr ymatebwyr o'r farn eu bod yn llwyddo i wneud hyn. Dengys hyn y gallai mesuryddion dŵr fod yn ffordd effeithiol o annog pobl i ddefnyddio llai o ddŵr.
- 3.3 Yr ymateb mwyaf cyffredin ond un i gwestiwn ynglŷn â beth sy'n atal yr ymatebwyr rhag arbed dŵr, oedd methu â gwybod beth arall y gallent ei wneud i leihau eu defnydd o ddŵr. Mae'r trydydd a'r pedwerydd ymateb mwyaf cyffredin hefyd yn ymwneud â diffyg gwybodaeth am bwysigrwydd arbed dŵr, neu ddefnydd unigolyn o ddŵr. Awgryma hyn y gallai cyflwyno gwybodaeth ychwanegol am bwysigrwydd arbed dŵr, a sut i gyflawni hynny, fod o fudd wrth annog leihad yn y defnydd o ddŵr.
- 3.4 Ymddengys fod cost dŵr yn hollbwysig yn y penderfyniadau a wna nifer o bobl ynglŷn â lleihau eu defnydd o ddŵr. Y ffactor mwyaf cyffredin ond un a fyddai'n peri i'r ymatebwyr ddefnyddio llai o ddŵr yw pe bai biliau dŵr yn gostwng petaent yn defnyddio llai o ddŵr, neu pe bai cymhellion ariannol i'w cael i ddefnyddio llai o ddŵr. Pan ofynnwyd i'r ymatebwyr a fyddent yn prynu offer a fyddai'n arbed mwy o ddŵr, dywedodd y mwyafrif mai'r unig adeg y byddent yn gwneud hynny yw pe bai'n arbed arian iddynt.
- 3.5 Dywedodd chwe deg dau y cant o'r ymatebwyr eu bod o'r farn mai defnyddio llai o ddŵr oedd 'y peth iawn i'w wneud'. Fodd bynnag, pan ofynnwyd iddynt beth fyddai'n eu hannog i

ddefnyddio llai o ddŵr, soniodd nifer o'r ymatebwyr am arbedion ariannol. Efallai fod y gwahaniaeth hwn yn tynnu sylw at ddiffyg cysylltiad posibl rhwng agweddau'r ymatebwyr tuag at arbed dŵr a'u hymddygiad mewn perthynas â lleihau'r defnydd o ddŵr.

- 3.6 Yn olaf, ymddengys fod peth amrywio rhanbarthol i'w weld mewn ymatebion i gwestiynau'n ymwneud â'r rhesymau dros ddefnyddio llai o ddŵr a'r rhwystrau rhag gwneud hynny. Gellid defnyddio'r wybodaeth hon i dargedu strategaethau cyfathrebu'n ymwneud â'r defnydd o ddŵr a'r hyn y gall unigolion ei wneud i arbed dŵr neu werth yr arfer o arbed dŵr i'r rhanbarthau perthnasol.

Awdur yr Adroddiad: Isabella Malet-Lambert

Adroddiad Ymchwil Llawn: < Malet-Lambert, Isabella (2020). *Agweddau'r Cyhoedd tuag at Effeithlonrwydd Dŵr*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 49/2020.>

Ar gael ar: <https://llyw.cymru/agweddaur-cyhoedd-arbed-dwr-yng-nghymru>

Barn yr ymchwilydd yw'r farn a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid barn Llywodraeth Cymru o angenrheidrwydd

Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â'r canlynol:

Isabella Malet-Lambert

Yr Is-adran Ymchwil Gymdeithasol a Gwybodaeth

Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi

Llywodraeth Cymru, Parc Cathays

Caerdydd, CF10 3NQ

Cyfeiriad e-bost: Isabella.Malet-Lambert@llyw.cymru

OGL © Hawlfraint y Goron ISBN Digidol 978-1-80038-969-4